

גמ' קידושין (לד.) - נשים במעקה ומזוזה

רב דניאל שטיין

א. חי' הרמב"ן קידושין (שם) - ולי נראה שעיקר מצותו עשה, שאין לאו שבו אלא לקיים העשה, דכתב רחמנא ועשית מעקה תחלה והדר לא תשים דמים בביתך כלומר לא תעכב מלעשות מצוה זו, ולא שאין בו מעשה אחר אלא קיום עשה שבו הוא, ואלו היו נשים פטורות מעשה היו פטורות אף מן הלאו, שאין הלאו אלא קיום העשה, אבל בשאר מצוות עשה שיש בהם לאו ועשה חייבות הן בשניהן.

ב. גמ' ב"ק (נו:) - איתמר שומר רבה אמר כשומר חנם דמי, רב יוסף אמר כש"ש דמי, רבה אמר כשומר חנם דמי, מאי הנאה קא מטי ליה, רב יוסף אמר כש"ש דמי, בההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הוי כש"ש.

ג. רמב"ם (פ"ז מתנ"ע ה"ב) - וכל הרואה עני מבקש והעלים עיניו ממנו ולא נתן לו צדקה עבר בלא תעשה שנאמר לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון.

ד. רמב"ם (פ"א חגיגה ה"א) - הראייה האמורה בתורה היא שנראה פניו בעזרה ביום טוב הראשון של חג ויביא עמו קרבן עולה וכו', ומי שבא לעזרה ביום ראשון ולא הביא עולה לא דיו שלא עשה מצות עשה אלא עובר על לא תעשה שנאמר לא יראו פני ריקם, ואינו לוקה על לאו זה שהרי לא עשה מעשה.

ה. גמ' מנחות (לג:) - אמר רבי חנינא בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם מלך יושב מבפנים ועם משמרין אותו מבחוץ, מדת הקב"ה אינו כן, עבדיו יושבין מבפנים והוא משמרן מבחוץ, שנאמר ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך.

ו. גמ' שבת (סג-סג:) - כל המגדל כלב רע בתוך ביתו וכו' פורק ממנו יראת שמים שנאמר ויראת שדי יעזוב. [מהרש"א (שם) - דדרך מגדל הכלב להעמידו על הפתח לשמירת ביתו ויראת שדי שהיא על המזוזה לשמירת פתח ביתו הוא יעזוב ופורק].

ז. רמב"ם (פ"ה תפילין ה"ד) - מנהג פשוט שכותבים על המזוזה מבחוץ כנגד הריח שבין פרשה לפרשה שדי ואין בזה הפסד לפי שהוא מבחוץ, אבל אלו שכותבין מבפנים שמות המלאכים או שמות קדושים או פסוק או חותמות הרי הן בכלל מי שאין להם חלק לעולם הבא, שאלו הטפשים לא די להם שבטלו המצוה אלא שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד השם של הקב"ה ואהבתו ועבודתו כאילו הוא קמיע של הניית עצמן כמו שעלה על לבם הסכל שזהו דבר המהנה בהבלי העולם. [כסף משנה (שם) - דאין הכי נמי שהמזוזה שומרת הבית כשהיא כתובה כתקנה לא המלאכים הכתובים בה מבפנים וגם אין הכוונה בעשייתה לשמור הבית אלא צריך שיכוין לקיים מצות הקדוש ברוך הוא וממילא נמשך שתשמור הבית].

ח. גמ' מנחות (לב:) - ואמר רב יהודה אמר שמואל תלאה במקל פסולה, מ"ט בשערין בעינן, תניא נמי הכי תלאה במקל או שהניחה אחר הדלת סכנה ואין בה מצוה. [פרש"י - סכנה מן המזיקים שאין הבית משתמר בה עד שיקבענה בצורת הפתח כהילכתה] [תוס' ז' סכנה - פ"י בקונטרס כיון דעשאה שלא כהילכתה אין הבית משתמר מפני המזיקין וקשה לרבינו תם דא"כ הו"ל למימר הכי אבל העשויה שלא כהילכתה ונראה דתלאה במקל נוקף בה ראשו דלאו אדעתיה וכן אחורי הדלת רגילה להיות בולטת ומכה בה ראשו].

ט. רמ"א (יו"ד סי' שצ"א סע' ב') - ועובד כוכבים שבקש שיתנו לו מזוזה, ורוצה לקובעה בפתחו, אסור ליתנו לו, ונראה לי דמ"מ במקום דאיכא למיחש משום איבה, ושירע משום זה לישראל, שרי.